

Auditórium

Beszámoló a „Foglalkoztatáspolitikai és vállalkozásélénkítés” konferenciáról

DOI: 10.14267/VILPOL2023.02.13

A Budapesti Corvinus Egyetem Vállalkozás és Innováció Intézete és az YCON Egyesület közös szervezésben, az Ifjúsági Vállalkozásélénkítő Egyesület és az OFA Nonprofit Kft. támogatásával került megrendezésre a „Foglalkoztatáspolitikai és vállalkozásélénkítés” konferencia 2022.03.22.-én.

A konferencia Czomba Sándor foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkár Foglalkoztatáspolitikai és vállalkozásfejlesztés című bevezető előadásával kezdődött, mely során a magyar munkaerőpiac jelenlegi helyzetéről, a COVID-19 pandémia munkaerőpiacra gyakorolt hatásáról, valamint a jelenlegi foglalkoztatáspolitikai kihívásokról hallhattunk.

Az előadást kerekasztalbeszélgetés követte, melynek résztvevői: Balog Ádám, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, Czomba Sándor, foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkár és dr. Deutsch Nikolett, intézetigazgató, egyetemi docens voltak. A beszélgetést a rendezvény házigazdája Trautmann László, az Ifjúsági Vállalkozásélénkítő Egyesület alelnöke vezette.

Hogyan vonható be új munkavállalói kör, kiemelten az oktatásban részt vevők, a munkaerőpiacra? Hogyan hat az innováció és a technológiai fejlődés okozta automatizáció a munkaerőpiacra? Milyen problémák okozzák a jelenlegi alacsonynak mondható termelékenységet és mi jelentheti ezek feloldását? A beszélgetés során többek közt ezen kérdéseket tárgyalták a beszélgető felek.

A plenáris kerekasztalt követően, a rendezvény második részében a résztvevők kisebb csoportokba szerveződve vehettek részt a Hallgatói Támogatások központ karriertanácsadó, pszichológus munkatársai által vezetett beszélgetésen a karrierkezdés problémáiról, valamint az ezzel kapcsolatos mentális feszültségekről, konfliktusokról.

Czomba Sándor államtitkár előadását a magyar munkaerőpiac jelenlegi helyzetének bemutatásával kezdte. Kiemelte, hogy a nehéz külső eredmények ellenére nemzetközi összevetésben jól teljesített Magyarország az elmúlt években. A 20 és 64 év közöttiek 80,2%-os foglalkoztatási rátája és a 3,7%-os munkanélküliségi ráta rendre jobbak, mint az Uniós átlag.

A bevezető után a COVID-19 világjárvány munkaerőpiacra gyakorolt hatására tért át. A foglalkoztatottak számának jelentős csökkenése mellett a járvány következménye, hogy a magyar munkaerőpiac szerkezete jelentősen átalakult. A Covid előtti időszakhoz képest számottevően csökkent a foglalkoztatás az egészségügyben, a vendéglátásban és a mezőgazdaságban, míg az ingatlanügyletekben, építőiparban, IT-szektorban és pénzügyi szektorban nagy mértékű

növekedés figyelhető meg. Ennek kapcsán hangzott el azon érdekesség is, hogy a gazdasági problémák nagyjából fél év csúszással jelentkeznek a foglalkoztatási piacon.

Kitért továbbá arra is, hogy a kormány a járvány során elsődlegesen a munkahelymegőrzésre fókuszált például a csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatásával, majd a járványhullámok lecsengése után kezdett a munkahelyek visszaépítésébe többek közt ágazatspecifikus bértámogatási programok segítségével.

A COVID-19 járvány utáni munkanélküliségi ráta növekedése kapcsán esett szó azon összefüggésről, miszerint a gazdaságilag inaktívok számának csökkenésével nő a gazdaságilag aktívok száma és ezzel együtt nő a munkanélküliek száma. A foglalkoztatási ráta növekedésének figyelembevételével együtt tehát azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az eddig reményvesztett munkanélküliek közül egyre többen keresnek munkát, ezt a réteget kell fokozottabban beemelni az aktív munkavállalók közé. A jelenleg gazdaságilag inaktív réteg fokozott bevonása azért is kulcsfontosságú, mivel a járvány után közel kétszeresére emelkedett a hazai munkaerő-igények száma a versenyszférában. Ehhez a hazai nagyberuházások kiemelten járultak hozzá. Ezek kapcsán újabb problémákba ütközünk.

Többek közt kiemelendő probléma, hogy a munkaerő helyileg nem feltétlenül ott áll rendelkezésre, ahol a nagyberuházások történnek. Tisztán kirajzolódik például, hogy a legjelentősebb munkaerőtartalék az ország észak-keleti megyéiben összpontosul, míg a legjelentősebb munkaerőhiánnyal a dunántúli megyékben, illetve Budapesten küzdenek a vállalatok. Ezt a fajta korlátozott földrajzi mobilitást figyelembe kell venni a gazdaság munkaerő-igényét növelő, kulcsfontosságú szereppel bíró nagyberuházások indításakor. „Oda kell vinni a munkahelyeket, ahol a munkaerő van” – mondta Czomba Sándor.

A hazai munkaerő-tartalék mintegy 300 ezer főre becsülhető. Ezen csoportot alkotják a munkanélküliek, alulfoglalkoztatottak, valamint a dolgozni szándékozó inaktívok, tehát azon emberek, akik aktívan keresnek munkát. Ezen csoport egyenlőtlen területi megoszlása mellett újabb kihívásként azonosítható, hogy a 30 év alatti munkaerő-tartalék kimerülőben van, mivel amellet csökken az ifjúsági munkanélküliségi ráta, hogy azon fiatalok száma is csökken, akik nincsenek jelen a munkaerőpiacon. Emellett azonban érdemes megfigyelni, hogy a 25 év alattiak aktivitási rátája még mindig szignifikánsan elmarad az európai uniós átlagtól. Kijelenthető tehát, hogy a nyugdíjas korú inaktív munkaerő-tartalék mellett a kimerülőben lévő fiatal munkaerő-tartalék még így is a foglalkoztatáspolitikai legfontosabb célcsoportja.

Összefoglalva, a hazai legjelentősebb foglalkoztatáspolitikai kihívásokként többek közt a következők emelhetők ki:

- Minőségi munkaerő-tartalék kimerülése
- A munkaerő korlátozott földrajzi mobilitása
- A munkaerőpiac szerkezeti feszültségei
- A fiatalok magas inaktivitása
- A munkaerő relatíve alacsony termelékenysége

Az előadást követően megkezdődött a kerekasztal-beszélgetés. Elsőként az előadásban is taglalt gazdaságilag inaktív nyugdíjasok és fiatalok bevonásáról volt szó, hiszen a gazdasági fejlődéshez elengedhetetlen újabb munkavállalói kör bevonása. Deutsch Nikolett kifejtette, hogy tapasztalata szerint sok egyetemi hallgató vállal munkát tanulmányai mellett. Czomba Sándor egyetértett az állítással, ugyanakkor kihangsúlyozta, hogy bár valóban sok fiatal vállal munkát, ez mégsem elegendő, hiszen a 25 év alatti fiatalok foglalkoztatási aránya Magyarországon 25%, míg az európai uniós átlag ehhez képest 35%. Ezen réteg kiaknázása elmondása szerint azért kulcsfontosságú, mert 2023-ra hozzávetőlegesen 300 ezerrel kevesebb ember lesz jelen a munkaerőpiacon, így elengedhetetlen, hogy minden lehetőséget kiaknázzunk. Balog Ádám a tudásigény dinamikus változásáról számolt be a téma kapcsán. Elmondása szerint a vállalatok számára már nem annyira hangsúlyos a munkavállalók előzetes képzettsége, mint az korábban elmondható volt, a vállalatok gyakran belekényszerülnek abba a helyzetbe, hogy azt alkalmazzák, akit tudnak. Ebből következik, hogy a 25 év alattiak bevonása mindenképp indokolt.

A beszélgetés második részében a technológiai fejlődésből fakadó automatizáció munkaerő-keresletre gyakorolt hatását vizsgálták a beszélgető felek. Arra voltunk kíváncsiak, hogy az automatizáció esetleg csökkentheti-e a munkaerő-keresletet, össze lehet-e egyeztetni a foglalkoztatási és innovációs politikát? Czomba Sándor a kérdéskör megvitatását azzal nyitotta, hogy Magyarországon az összes munkakör mindösszesen 3%-a robotizálható, továbbá azon ágazatokban, ahol nőtt a robotizálás, párhuzamosan nőtt a foglalkoztatottság is. A foglalkoztatás-és innovációs politika közt nem vagy-vagy, hanem és-és kapcsolat áll fenn. Elmondása szerint éppen ezért kulcsfontosságú, hogy a magyar nagyberuházások során a hazai know-how is bevonásra kerüljön és az innováció a foglalkoztatás táptalajaként szolgáljon.

Deutsch Nikolett kiemelte, hogy a fiatalok előnyt élveznek az idősebb korosztályokkal szemben, mivel mindennapjaik része a digitalizáció. Példaként hozta a digitális oktatást, amit a fiatalok, noha külső kényszerből, de az elmúlt években sikeresebben abszolváztak, mint az idősebb korosztályok. A külföldi példák azt mutatják, hogy az online órák a felnőttképzés számos jelenlegi nehézségére jelentenek megoldást, így arra is következtethetünk, hogy az innovációnak köszönhetően, a fiatalok digitális ismereti előnyükkel a munkaerőpiac dinamikus változásait is könnyebben le fogják tudni követni. Deutsch Nikolett azonban azt is hozzátette, hogy a digitalizáció adta új lehetőségek nem jelentenek megoldást minden foglalkoztatási problémára – ugyanúgy szükséges az oktató és az oktatott felek aktív jelenléte, tehát a felek szemléletbeli változása.

Balog Ádám arra hívta fel a figyelmet, hogy a gyors és dinamikus fejlődés szükséges a magyar gazdaságban, az oktatási rendszer azonban, elmondása szerint, ehhez jelenleg túl rugalmatlan. Szerinte szükséges az, hogy az oktatás alkalmazkodjon a munkaerőpiachoz, mivel jelenleg azt tapasztalja, hogy sok fiatal munkavállaló a rugalmatlan jelenléti órái miatt nem tud számára ideális óraszámokban munkát vállalni.

Az utolsó tárgyalt témakör az alacsonynak mondható termelékenység és a magyar munkavállalói kör innovációkat érintő befogadókészségének vizsgálata volt. Balog Ádám arra hívta fel a figyelmet, hogy a magyar gazdaság gyorsan tudta befogadni a nemzetközi tőkét és gyorsan

tudott alkalmazkodni a nemzetközi szabályrendszerhez is. Szerinte a gazdaságban megvan az alkalmazkodókészség és az innovációs potenciál is. A termelékenységi probléma a kkv-szektorban a legjelentősebb, ez pedig elmondása szerint azért van, mert a kkv-k körében nem az innováción volt a hangsúly. Ez azért is probléma, mivel a magyar vállalkozások közel kétharmadát teszik ki a kkv-k.

A kkv-k számára nem az innováció a fontos jelenleg, hanem a munkavállalók megtartása, tette hozzá Czomba Sándor, továbbá kiemelte, hogy a magyar gazdaság szempontjából kiemelten fontos a mezőgazdaság termelékenysége. Kulcsfontosságú, hogy a gazdaság know-how-t és technológiát is termeljen és ezeket implementálja, így garantálható a hosszú távú értékteremtés.

Balog Ádám szerint a tudás és a kreativitás sok cégnél megvan, viszont, ahogy azt Deutsch Nikolett kifejtette, nem tudnak élni ezzel a potenciállal, mivel sok esetben az alapvető működéshez szükséges tudás hiányában egy rossz költségvetés, vagy rosszul kiszámolt ÁFA is a veszteséget jelentheti. Az ilyen és ehhez hasonló sok kis és szűk keresztmetszet vezet súlyos termelékenységi veszteségekhez.

A problémát pedig csakis szakmai műhelyekkel, a soft-tényezők erősítésével és a három terület, vagyis az oktatás, a vállalkozói szféra és az állami szféra együttműködésével érhetjük el, fogalmazta meg Trautmann László.

A kerekasztal-beszélgetésen túl a Hallgatói Támogatások központ karriertanácsadó, pszichológus munkatársai által vezetett beszélgetésen is részt vehetett a hallgatóság. A karrierkezdés egyik nagy problémájaként azonosították a kudarcból való félelmet. Több hallgató is arról számolt be, hogy a képzése biztosította tág pályakezdési lehetőségek közül nehéz számára kiválasztani a megfelelőt. Megoldásként az egyetemi tanulmányokhoz köthető diákszervezetekhez és szakkollégiumokhoz csatlakozás fogalmazódott meg, mintegy a munkaerőpiac kis léptékű, de követelményeiben hasonló leképeződése, ahol a hallgató kicsiben próbálhatja ki magát.

Tanyi Gábor Bálint